

De overtuiging van de rechter door het gebruik van beeld

Een corpusonderzoek naar de functies van beelden in de rechtszaal, gekoppeld aan beelden die de rechter overtuigen via informatieverstrekking en beelden die direct op de overtuiging inspelen

Bachelor eindwerkstuk communicatie- en informatiewetenschappen

Naam: Stefan van Strien

Studentnummer: 4156242

Verdiepingspakket: Communicatie en Organisatie

Begeleidster: Lianne van Weelden

Blok 4, 2015-2016

Inleverdatum: 23 juni 2016

Universiteit van Utrecht

Abstract

Dit onderzoek heeft bestudeerd welke functies van beelden gangbaar zijn in de rechtszaal en welke manier van overtuigen het vaakst voorkomt. Er worden twee manieren van overtuiging door middel van beeld onderscheiden. De rechter kan overtuigd worden door informerend beeld en direct overtuigend beeld. Daarnaast wordt gekeken naar de vraag of beeld leidend is in de uitspraak van de rechter. De samenhang van deze factoren worden geanalyseerd. Zo wordt geanalyseerd hoe vaak de functies van beeld leidend zijn in de uitspraak van de rechter. Daarna wordt geanalyseerd hoe vaak de manieren van overtuigend leidend zijn in de uitspraak van de rechter. Tot slot wordt de samenhang tussen de functies van beeld en de manieren van overtuiging van beeld geanalyseerd. Het zou voor de rechtspraak wenselijk zijn wanneer vooral informerende beelden worden gebruikt in de rechtszaal en wanneer vooral informerende beelden leidend zijn in de uitspraak van de rechter. Bovendien zou de rechtspraak kunnen leren van welke functie van beeld het vaakst informerend is.

In dit onderzoek blijkt uit de frequentieverdeling van de functies van beeld dat in de rechtszaal vooral presenterende en visualiserende beelden gebruikt worden. Ook worden relatief vaak contextualiserende beelden gebruikt. Categoriserende kwamen niet voor in de steekproef. In de frequentieverdeling van de manieren van overtuigen blijkt dat informerende beelden vaker voorkomen dan direct overtuigende beelden. Er is verder door middel van chi-kwadraattoetsen aangetoond dat contextualiserende beelden en sterk informerende beelden vaker dan verwacht leidend zijn in de uitspraak van de rechter. De hypothese dat contextualiserende beelden vaker informerend zijn dan presenterende en visualiserende beelden wordt ontkracht door de chi-kwadraattoets.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Theoretisch kader	7
Methode	13
Analyse	17
Conclusie	20
Discussie	21
Literatuurlijst	23
Appendix 1	24
Appendix 2	32

Inleiding

In een tijd van sterke digitale en technologische vooruitgang is onze cultuur sterk veranderd. Van een cultuur die vooral gericht is op verbale beschrijvingen, richten we ons steeds meer op (audio)visuele beelden. De nieuwe media beïnvloeden onze cognitie, perceptie en ons brein. Carr (2010) betoogt dat ons cognitieve vermogen om lange teksten te lezen minder wordt, terwijl ons vermogen om korte teksten en beelden te interpreteren beter wordt. Carr stelt dat in de maatschappij steeds meer gefocust wordt op beelden. Er worden namelijk ontelbare beelden geproduceerd door middel van onder andere smartphones en het internet.

Het vele beeld in de hedendaagse cultuur vormt potentieel materiaal voor in de rechtszaal. In de Nederlandse rechtspraak wordt traditioneel veel gebruik gemaakt van verbale beschrijvingen in het procesdossier. De Nederlandse rechtspraak kan echter niet achterblijven en visueel materiaal wordt tegenwoordig ook in de Nederlandse rechtszaal steeds vaker gebruikt (Dubelaar en Vanderveen, 2009; Van den Hoven, 2012).

Casus

Beelden in de rechtszaal kunnen direct als bewijslast dienen. Zo kunnen bijvoorbeeld foto's of bewakingscamera's direct als bewijs dienen. De verdenking is in dat geval aanwezig op het beeld. Wanneer het bewijs niet direct op de beelden te zien is, kunnen beelden gebruikt worden ter ondersteuning van de bewijslast, bijvoorbeeld om de context te verbreden door meerdere beelden aan elkaar te koppelen. Beelden kunnen in dat geval de rechter helpen een situatie te interpreteren. In dit onderzoek worden drie functies van beeld onderscheiden. De bewijslast kan door middel van beeld ten eerste gepresenteerd en gevisualiseerd, ten tweede gecategoriseerd en ten derde gecontextualiseerd worden (Roosma en Dubelaar, 2011). De precieze definities van deze functies van beeld komen aan bod in het theoretisch kader.

Zowel de aanklager als de verdediger kunnen beelden inbrengen in een strafzaak. De aanklager in de rechtszaal is de Officier van Justitie, die onderdeel is van het Openbaar Ministerie en in samenwerking werkt met de politie. Het Openbaar Ministerie is verantwoordelijk voor de inhoud van het procesdossier, zo valt te lezen in artikel 2 omtrent de regels inzake het procesdossier (Staatsblad, 2011). Het Openbaar Ministerie zorgt ervoor dat de beelden die relevant zijn voor de strafzaak in het procesdossier komen. Ook de verdediging kan beeld meebrengen in samenspraak met de verdachte en de advocaat. Dit beeld kan bij goedkeuring van de rechter in het procesdossier komen.

Het doel van beeld in de rechtspraak is het overtuigen van de rechter (Tait, 2007). De rechter is namelijk de rechtsbeslissende in het strafrecht en weegt de standpunten en argumenten van zowel de aanklager als de verdediger. Beeld kan op twee manieren inspelen op de overtuiging van de rechter.

Ten eerste kan beeld informerend zijn en de rechter overtuigen via informatieverstrekking. Bij informerende beelden is veel bekend over de context van de situatie waarin het beeld zich afspeelt. Daarnaast worden duidelijke causale verbanden met betrekking tot de verdenking aan het licht gebracht en de beelden kunnen slechts op één manier worden geïnterpreteerd. Tevens bevat het beeld volstrekt relevante informatie met betrekking tot de strafzaak. Informerend beeld helpt de rechter op een verhelderende wijze om een beslissing te nemen. Ten tweede kan beeld direct op de overtuiging inspelen doordat er minder informatie over de beelden bekend is. Bij deze beelden is weinig bekend over de context. Er worden geen causale verbanden aan het licht gebracht en de beelden zijn multi-interpretabel. Ook kan het beeld irrelevante informatie bevatten, die retorisch gebruikt kunnen worden door de partijen. Beeld speelt in dat geval direct in op de overtuiging van de rechter zonder een informatieve rol te vervullen. Direct overtuigend beeld is beeld dat sterk op de irrationele overwegingen en de emotie inspeelt. In extreme gevallen, zoals het laten zien van gruwelijke foto's, kan dit beeld toch overtuigend zijn. In dit onderzoek worden deze beelden 'direct overtuigende beelden' genoemd. Dus, in het eerste geval heeft beeld een informerende rol en helpt het de rechter in het maken van zijn beslissing, in het tweede geval laat beeld ruimte tot meerdere interpretaties en kan beeld op irrationele associaties en eventueel op emotionele associaties van de rechtsbeslisser inspelen.

In de Verenigde Staten is het onderzoek naar beelden in de rechtszaal uitgebreider en het gebruik van beeld is daar tevens gangbaarder (Roosma en Dubelaar, 2011). Het is van maatschappelijk belang dat ook in de Nederlandse rechtszaal onderzoek wordt gedaan naar het gebruik van dergelijk visueel materiaal in de rechtszaal. Voor de maatschappij is het immers belangrijk dat in de rechtspraak op een efficiënte en objectieve wijze naar de waarheid wordt gezocht. Het is wetenschappelijk relevant dat men weet wat voor functies en manieren van overtuigen deze beelden hebben. Dit corpus wordt in dit onderzoek vergroot door middel van onderzoek naar beelden in de rechtszaal. Daarnaast is het wetenschappelijk relevant om te weten welke functies van beeld en welke manier van overtuiging van het beeld door de rechter vaker meegenomen wordt in de uitspraak. De functie van beeld die het vaakst informerend is, zou wenselijker zijn om gebruikt te worden in de rechtspraak. Het is namelijk wenselijk dat de rechtspraak zoveel mogelijk beelden gebruikt die informerend zijn, zodat de rechter objectief kan zijn in zijn oordeel. Ook kan het Openbaar Ministerie leren van de bevindingen en oplettender zijn bij het inbrengen van beelden in het procesdossier.

In dit onderzoek zal de samenhang tussen de functies van beelden en de manieren van overtuiging als factoren worden geanalyseerd. Verder zullen deze factoren gekoppeld worden aan de vraag of ze leidend zijn in de uitspraak van de rechter. In het Nederlandse strafrecht doet de rechter namelijk een uitspraak en de rechter wordt geacht een zaak op een objectieve wijze te beoordelen.

Om dit te bewerkstelligen zal de rechter ook objectief met beeld moeten worden omgegaan. De samenhang tussen de verschillende factoren die in dit onderzoek geanalyseerd worden en de daarbij horende onderzoeksvragen zullen uitgebreid worden besproken in het theoretisch kader.

Theoretisch kader

Roosma en Dubelaar (2011) beschrijven de functies van visueel materiaal in de strafrechtcontext als het presenteren, visualiseren, categoriseren en contextualiseren van informatie uit het procesdossier. Visueel materiaal kan een hulpmiddel zijn voor de rechter om bepaalde situaties op een juiste wijze te interpreteren en te waarderen. Beelden kunnen in verschillende vormen voorkomen in de rechtszaal, denk hierbij aan foto's, camerabeelden, maar ook aan grafieken, PowerPoint presentaties en 3D-reconstructies die allen situaties uit strafzaken overzichtelijker kunnen maken. In het artikel wordt het verschil tussen het presenteren en het visualiseren van informatie niet direct duidelijk en deze functies van beeld zullen in dit onderzoek als één categorie beschouwd worden. Het presenteren en visualiseren van informatie in de rechtszaal houdt in dat visueel materiaal gepresenteerd of gevisualiseerd wordt om bepaalde informatie op een coherente manier over te brengen. Ook kan het beeld gebruikt worden om de overtuigingskracht van een betoog of argument te ondersteunen of te versterken. Gangbare presenterende en visualiserende beelden in de rechtszaal zijn foto's en camerabeelden, maar tegenwoordig ook animaties en 3D-reconstructies. De tweede categorie van de functies van beelden is het categoriseren van informatie in de rechtszaal. Deze categorie houdt in dat beeld op een bepaald manier informatie categoriseert of ordent. Categoriserende beelden kunnen tabellen, grafieken, diagrammen en dergelijke zijn. De derde categorie is het contextualiseren van informatie. Beelden worden namelijk, zeker in de rechtszaal, vaak gebruikt om de context van een situatie duidelijk te maken en een situatie te verhelderen. Bij het contextualiseren van informatie in de rechtszaal wordt informatie aan elkaar gekoppeld door middel van meerdere beelden eventueel in combinatie met verbale beschrijvingen, waardoor de algehele situatie duidelijker wordt. De context van de situatie wordt verbreed en dit helpt de rechter om de situatie in te schatten en te waarderen.

Er is geen literatuur die stelt dat een bepaalde functie vaker voorkomt in de rechtszaal. Toch is er een verwachting over hoe vaak de functies van beelden voor zullen komen in de rechtszaal. Presenterende en visualiserende beelden zullen het vaakst voorkomen. De meeste beelden in de rechtszaal komen in het procesdossier via het Openbaar Ministerie die vaak beelden van de Politie krijgen. De meeste van deze beelden gemaakt door de Politie zijn foto's en camerabeelden die informatie presenteren en visualiseren, deze functie van beeld zal daarom naar verwachting het vaakst voorkomen in de rechtszaal. Ook wordt verwacht dat contextualiserende beelden relatief vaak voorkomen. In de rechtszaal zullen namelijk naar verwachting relatief vaak beelden worden gebruikt om informatie aan elkaar te koppelen. Categoriserende beelden zullen naar verwachting het minst voorkomen in de rechtszaal. Het maken van grafieken of tabellen kost namelijk redelijk veel moeite, dit beeld kan daarom alleen worden ingebracht door experts en professionals.

De eerste onderzoeksvraag is:

1. Welke functie van beeld is het meest gangbaar in de rechtszaal?

Met de bijbehorende hypothese:

1. Presenterende en visualiserende beelden komen het vaakst voor in de rechtszaal.
Contextualiserende beelden komen relatief vaak voor en categoriserende beelden komen het minst voor in de rechtszaal.

Tait (2007) stelt zichzelf de vraag of beeld in de rechtszaal een overtuigende werking of een informerende werking heeft. Hij maakt een tweedeling tussen overtuiging en informering. De overtuigende werking van beeld definieert hij als “een retorisch middel om te vleien, het verleiden van luisteraars om ze jouw mening te laten accepteren” (Tait, 2007). De informerende werking van beeld definieert hij als “een instrument dat logica laat zien, een manier om de relatie tussen ideeën te laten zien, dus het uitleggen of beschrijven van causale of chronologische opeenvolgingen” (Tait, 2007). Tait legt een link naar het Elaboration Likelihood Model (Petty et al., 1993). Hij stelt dat beelden over het algemeen perifeer verwerkt worden en verbale beschrijvingen over het algemeen centraal worden verwerkt. Verbale beschrijvingen vereisen meer cognitief vermogen om ze te kunnen begrijpen. Beelden vereisen minder cognitief vermogen om een situatie te kunnen interpreteren. Oftewel perifeer verwerken gaat sneller en gemakkelijker dan centraal verwerken. Beelden kunnen ook centraal worden verwerkt, maar over het algemeen worden beelden perifeer verwerkt. In de rechtszaal zou het echter wenselijk zijn dat beelden centraal worden verwerkt, een beeld dat perifeer verwerkt wordt kan namelijk anders geïnterpreteerd worden dan wanneer het beeld centraal wordt verwerkt. Beelden die perifeer verwerkt worden zijn niet per definitie minder overtuigend dan beelden die centraal verwerkt worden. Bij beelden die perifeer verwerkt worden kunnen namelijk delen van de informatie dat een beeld bevat gemist worden, omdat er vaak niet getwijfeld wordt over de waarheid van het beeld. Beelden scheppen de schijn van een niet-gemedieerde werkelijkheid (Feigenson en Spiesel, 2009).

Het perifeer verwerken van beelden kan gekoppeld worden aan hetgeen wat Feigenson et al. (2005) stellen. Rechters weten dat de aanklager en de verdediger tegenwoordig bij het overtuigen van de rechter nieuwe *tools* van communicatie gebruiken, in het bijzonder visuele en multimedia tools. Een beeld heeft vaak een retorisch component en kan invloed hebben op de perceptie, gedachten en emoties van het publiek dat het beeld aanschouwt. Een beeld wordt vaak als de waarheid beschouwd, terwijl beeld slechts een momentopname is. Ook een rechter kan een beeld op een perifere wijze verwerken en een deel van de context missen, waardoor de rechter een deel van het beeld zelf moet interpreteren.

Beeld dat informierend is en beeld dat direct overtuigend is, wordt in dit onderzoek door vier criteria onderscheiden: 'de context van het beeld', 'de mate van interpretatievrijheid die het beeld overlaat', 'de causale verbanden die het blootlegt met betrekking tot de verdenking' en 'de mate van de relevantie van de informatie die het beeld verschaft'.

Birdsell en Groarke (1996) spreken over de overtuigingskracht van beeld. Ze stellen dat visueel beeld verkeerd kan worden geïnterpreteerd wanneer het vaag en ambigu is en een deel van de context ontbreekt. Een beeld kan in dat geval op een perifere wijze worden begrepen. Met betrekking tot de rechtspraak heeft de rechtsbeslissers bij een ambigu en dubbelzinnig beeld meer vrijheid tot eigen interpretaties. Een beeld kan wanneer het ambigu is en de context ontbreekt multi-interpretabel zijn. Een deel van de informatie die mist in het beeld moet de rechter zelf invullen. Er zijn in dat geval meerdere interpretaties bij het beeld mogelijk. De verschillende partijen in de rechtszaal kunnen het beeld anders opvatten. Wanneer een beeld niet ambigu is en de context volledig duidelijk is zal de rechter geen enkele twijfel kennen en in dat geval is er maar één interpretatie van het beeld mogelijk. Het is in de rechtspraak wenselijk dat de ruimte die het beeld overlaat tot meerdere interpretaties zo klein mogelijk is. Beeld dat informeert is voor de rechtspraak wenselijker dan beeld dat direct overtuigd zonder informatie over de context van het beeld, wat kan zorgen voor verschillende interpretaties van het beeld. In het artikel van Birdsell en Groarke (1996) komen het eerste en tweede criterium van informierend beeld naar voren. Bij beeld dat informeert moet de context duidelijk zijn en informierend beeld mag niet multi-interpretabel zijn.

Tait (2007) stelt dat een beeld informierend is, wanneer het causale verbanden blootlegt. In de rechtspraak is het van belang dat het beeld direct in verband staat met de verdenking. Beeld is in het geval van duidelijke causale verbanden niet ambigu en dubbelzinnig, waardoor er minder interpretatievrijheid is voor de rechter. Beeld dat direct in verband staat met de verdenking helpt de rechter bij het waarderen en interpreteren van een situatie. Het derde criterium bestaat uit de causale verbanden die het beeld blootlegt met betrekking tot de verdenking. Informierend beeld legt duidelijke causale verbanden met betrekking tot de verdenking.

Het vierde criterium van informierend beeld is dat volstrekt relevante informatie bevat met betrekking tot de rechtszaak. Een beeld kan retorisch worden gebruikt met als doel direct de rechter te overtuigen (Solomon, 2006). Het beeld kan bij de directe overtuiging irrelevante informatie bevatten waar een rechter snel overheen zou kunnen kijken, omdat beelden vaak perifeer verwerkt worden. Er wordt vaak niet getwijfeld aan de waarheid van het beeld en de rechter kan over de irrelevante informatie heen kijken (Feigenson en Spiesel, 2009).

Er is geen literatuur te vinden die stelt dat een bepaalde manier van overtuigen vaker voorkomt in de rechtszaal. Toch is het de verwachting dat informierend beeld in de rechtszaal de overhand heeft vergeleken met direct overtuigend beeld. Het Openbaar Ministerie is

verantwoordelijk voor de beelden in het procesdossier en zij zullen er baat bij hebben om informerende beelden in te brengen. Bij beeld in de rechtszaal zal de context duidelijk moeten zijn en het beeld mag niet op meerdere manieren geïnterpreteerd worden. Direct overtuigend beeld zal voor meer discussie zorgen en dit is niet wenselijk in de rechtszaal, want het Openbaar Ministerie wil de rechter op een objectieve wijze laten oordelen om de waarheid te vinden in een strafzaak.

De tweede onderzoeksvraag is:

2. Heeft beeld in de rechtszaal vaker een informerende rol of een direct overtuigende rol?

Met de bijbehorende hypothese:

2. Beeld heeft vaker een informerende rol dan een direct overtuigende rol in de rechtszaal.

De rechter is verantwoordelijk voor de uitspraak in het Nederlandse strafrecht. De overtuiging via beeldmateriaal is altijd gericht op de rechter. Hoewel beeld nooit zonder reden aanwezig zal zijn in het procesdossier, zal het beeld niet altijd leidend zijn in de uitspraak van de rechter. In dit onderzoek zal nagegaan worden hoe vaak beeld leidend is in de uitspraak van de rechter. Er zal worden onderzocht hoe vaak een bepaalde functie van het beeld leidend is in de uitspraak. Van alle beelden die leidend zijn in de uitspraak zal vervolgens worden nagegaan hoe vaak beelden overtuigend zijn via een informerende rol of via directe overtuiging. Zowel de functie van het beeld als de manier van overtuiging van het beeld wordt gekoppeld aan het beeld dat leidend en niet leidend is in de uitspraak van de rechter. De samenhang van deze factoren wordt bekeken.

Allereerst wordt de samenhang tussen de functies van beeld en hoe vaak dit beeld leidend is in de uitspraak van de rechter onderzocht. Het is de verwachting dat contextualiserend en categoriserend beeld vaker leidend is in de uitspraak dan presenterend en visualiserend van beeld. Bij contextualiserende beelden worden meerdere beelden aan elkaar gekoppeld, zodat de algehele situatie duidelijker wordt. Doordat er meer bekend is over de situatie van het beeld zijn ze over het algemeen minder ambigu en ook minder multi-interpretabel. (Birdsell en Groarke, 1996). Contextualiserende beelden bevatten daarom naar verwachting informerende componenten. Categoriserende beelden zijn beelden die informatie ordenen. Ze worden vooral gemaakt door experts en professionals. Naar verwachting zullen ook categoriserende beelden, doordat ze informatie ordenen, vaak informerende componenten in zich hebben. Presenterende en visualiserende beelden laten echter meer ruimte over tot meerdere interpretaties en het verstrekken van irrelevante informatie. Deze functie van beeld bevat namelijk beelden zoals foto's en camerabeelden die de schijn van een niet-gemedieerde werkelijkheid kunnen wekken (Feigenson en Spiesel, 2009). Aan de waarheid van deze beelden wordt vaak niet getwijfeld en ze worden vaak perifeer verwerkt (Tait, 2007). De rechter kan bij deze beelden langs de context en de causale

verbanden van het beeld heenkijken en direct overtuigd worden door het beeld. Naar verwachting zullen presenterende en visualiserende beelden daarom minder vaak leidend zijn in de uitspraak van de rechter.

Vervolgens wordt de samenhang tussen de manieren van overtuigen en de vraag of het beeld leidend is in de uitspraak van de rechter onderzocht. Het is in dit onderzoek de verwachting dat beelden die informierend zijn vaker leidend zijn in de uitspraak van de rechter dan beelden die direct overtuigen. Wanneer een beeld meerdere interpretaties oproept, de context van het beeld niet duidelijk is, het beeld irrelevante informatie bevat en het beeld geen causale verbanden blootlegt, zal naar verwachting dit beeld minder vaak leidend zijn in de uitspraak van de rechter. Een rechter laat zich leiden door beargumenteerde standpunten en zal naar verwachting een poging doen om beeld dat in het procesdossier aanwezig is centraal te verwerken. De rechter bestudeert het procesdossier namelijk voordat de zaak begint en zal de aanwezige beelden diep proberen te verwerken. Daarom zal naar verwachting informierend beeld vaker leidend zijn in de uitspraak van de rechter dan direct overtuigend beeld.

De derde en vierde onderzoeksvragen zijn:

3. Zijn bepaalde functies van beeld vaker leidend in de uitspraak van de rechter?
4. Zijn informerende beelden vaker leidend in de uitspraak van de rechter dan direct overtuigende beelden?

Met de bijbehorende hypothesen:

3. Categoriserende en contextualiserende beelden zijn vaker leidend in de uitspraak van de rechter dan presenterende en visualiserende beelden.
4. Beelden die informeren zijn vaker leidend in de uitspraak van de rechter dan beelden die direct overtuigen.

Als laatste wordt in dit onderzoek de samenhang onderzocht tussen de functies van beeld en de manieren van overtuiging. Dit houdt in dat nagegaan wordt of een bepaalde functie van beeld vaker informierend of vaker direct overtuigend is. De verwachting is dat beelden die presenteren en visualiseren meer ruimte overlaten tot meerdere interpretaties en het verstrekken van irrelevante informatie. Deze beelden scheppen namelijk eerder de schijn van een niet-gemedieerde werkelijkheid (Feigenson en Spiesel, 2009). Aan de waarheid en de authenticiteit van foto's en camerabeelden wordt vaak niet getwijfeld. Deze beelden worden vaak perifeer verwerkt (Tait, 2007). De context en de causale verbanden met betrekking tot de verdenking kunnen perifeer verwerkt worden. Ook zou de rechter bij een perifere verwerking van beeld overtuigd kunnen worden door

irrelevante informatie. Presenterende en visualiserende beelden zijn daarom naar verwachting vaker direct overtuigend. Contextualiserende beelden scheppen meer duidelijkheid over de context van een situatie in een strafzaak. Doordat er meer bekend is over de situatie van het beeld zijn ze over het algemeen minder ambigu en daarom ook minder multi-interpretabel. (Birdsell en Groarke, 1996). Categoriserende beelden ordenen informatie en zijn vaak gemaakt door experts en professionals. Naar verwachting zullen contextualiserende beelden en categoriserende beelden vaker informierend zijn.

De vijfde onderzoeksvraag is:

5. Zijn bepaalde functies van beeld vaker informierend en andere functies van beeld vaker direct overtuigend?

Met de bijbehorende hypothese:

5. Categoriserende en contextualiserende beelden zijn vaker informierend dan presenterende en visualiserende beelden, die vaker direct overtuigend zijn.

Methode

Bij het onderzoeken van beelden in de rechtszaal waren zes studenten van de Universiteit van Utrecht betrokken. Ze hebben door middel van een codeerschema informatie verzameld over beelden die expliciet zijn behandeld tijdens de rechtszittingen. Alle studenten hebben de voor hen relevante vraagstukken uit hun onderzoek in het codeerschema verwerkt, zie Appendix 1 voor het codeerschema. De codeurs verzamelden de data relevant voor alle studenten die hun onderzoek hebben gekoppeld aan beeld in de rechtszaal. Het coderen gebeurde in de Rechtbank Midden-Nederland gedurende tien dagen tussen maandag 23 mei en vrijdag 3 juni. De studenten codeerden in groepjes van twee in een ochtendsessie en een middagsessie. Gelijk na de rechtszittingen bediscussieerden de codeurs de antwoorden in het codeerschema, zodat de antwoorden van de codeurs niet uit elkaar zouden lopen. De codeurs woonden zoveel mogelijk zaken bij die werden behandeld door de Politierechter, de Kantonrechter of de Meervoudige Kamer. Bij elke zaak werd in de rechtszaal een codeerschema ingevuld, ook wanneer geen beeld in de zaak werd behandeld. Per individueel beeld dat expliciet behandeld werd in de rechtszaal, werd een nieuwe kolom ingevuld met open en gesloten vragen over het beeld.

Met de eerste versie van het codeerschema zijn drie studenten naar de rechtbank geweest om het te pretesten, zie Appendix 2 voor de pretest. De bevindingen uit deze pretest zorgden ervoor dat er een aantal aanpassingen in het codeerschema doorgevoerd werden. Zo is ervoor gezorgd dat kolommen werden toegevoegd om meerdere beelden per zaak te kunnen coderen.

Functies van beelden in het codeerschema

De beelden zijn gecategoriseerd in drie functies. Bij elke functie stond een voetnoot met de definiëring (Roosma en Dubelaar, 2011). De definiëringen stonden als volgt in de vorm van voetnoten opgesteld in het codeerschema:

- Presenteren/ visualiseren: Het visueel presenteren van (audio)visuele bewijslast of ter ondersteuning van bewijs door middel van foto's, video's, Powerpoint-presentaties en/of animaties om bepaalde informatie op een coherente manier over te brengen of om de overtuigingskracht van een betoog of argument te versterken.
- Categoriseren: Beelden die informatie ordenen, bijvoorbeeld tabellen, grafieken of diagrammen.
- Contextualiseren: Het koppelen van informatie door middel van beelden. Meerdere beelden, of beelden en verbale beschrijvingen, worden aan elkaar gekoppeld waardoor de algehele situatie duidelijker wordt.

Criteria in het codeerschema

Het eerste criterium bestaat uit drie vragen over informatie van de context van beeld. Zoals Birdsell en Groarke (1996) bespraken laat een beeld meer ruimte over tot interpretatie als er minder bekend is over de context. De vragen in het codeerschema die informatie geven over de context van een beeld gaan over wanneer het beeld gemaakt is, waar het beeld gemaakt is en of alle informatie zichtbaar is op het beeld. De datum en locatie van het beeld moet bekend zijn en de verdenking moet zichtbaar zijn op het beeld.

Het tweede criterium heeft betrekking op de vraag of een beeld multi-interpretabel is. In dat geval zijn meerdere interpretaties mogelijk (Birdsell en Groarke, 1996). Een beeld dat duidelijk is en niet multi-interpretabel bevonden kan worden heeft een informatieve rol. Bij dit criterium is nagegaan of de interpretaties van de rechter, de Officier van Justitie, de advocaat en de verdachte overeenkomen.

Het derde criterium gaat over de causale verbanden die door het beeld blootgelegd worden met betrekking tot de verdenking. Tait (2007) legt uit dat een informerend beeld causale verbanden blootlegt. In een strafzaak is er dan sprake van een duidelijk causaal verband tussen het beeld en het strafbare feit waarvan iemand verdacht wordt.

Het vierde criterium heeft betrekking op de vraag of de informatie verstrekt door het beeld volstrekt relevant is. Een beeld kan irrelevante informatie bevatten en vanwege de constatering dat vaak niet wordt getwijfeld over de waarheid van het beeld kan langs de irrelevante informatie heengekeken worden. (Feigenson en Spiesel, 2009). Er is door de codeurs nagegaan of de informatie die de beelden verstrekken volstrekt relevant is voor de strafzaken.

Procedure codeerschema

Het codeerschema is opgesteld door zes studenten die door middel van open en gesloten vragen informatie verzamelden voor hun onderzoek. De relevante vragen in het codeerschema voor dit onderzoek waren de vragen 3, 7, 8, 9, 10, 11, 16 en 22. Dit zijn de vragen die horen bij de functies van beelden, de criteria van de manieren van overtuigen van beelden en de vraag of het beeld leidend is in de uitspraak van de rechter. Al deze vragen zijn gesloten vragen; de codeurs konden het vakje met het juiste antwoord er direct achter aankruisen. Er is in dit codeerschema niet gekozen voor schaalvragen, omdat schaalvragen cognitief teveel denkwerk vereisen om ze snel in te kunnen vullen in het codeerschema. Schaalvragen in een codeerschema zijn daarom subjectiever dan gesloten vragen die gemakkelijker in te vullen zijn.

Bij vraag 3 werden drie opties gegeven over welke functie het beeld heeft. De codeurs konden kiezen tussen 'presenteren/visualiseren', 'categoriseren' en 'contextualiseren'. Bij elke optie stond ter verduidelijking een voetnoot met de definitie van de functie.

De vragen 7 t/m 11, 16 over de criteria van de manieren van overtuigen waren allen te beantwoorden met een 'ja' of een 'nee'. Bij de vragen 10, 11 en 16 stond een voetnoot ter verduidelijking van de vraag. Een 'ja' bij deze criteria betekent een informerend component, er was in dat geval voldaan aan het criterium. Een 'nee' betekent een direct overtuigend component. Bij een 'nee' was niet voldaan aan het criterium. De informerende en direct overtuigende componenten werden opgedeeld bij een beeld en aan de hand van de vragen bij deze criteria werd bepaald of een beeld informerend of direct overtuigend was.

Tabel 1, Criteria gekoppeld aan de relevante vragen in het codeerschema

criterium	Vraag
De context van het beeld	7. 'Het is duidelijk wanneer het beeld gemaakt is' 8. 'De locatie van het beeld is bekend' 9. 'Het strafbare feit is duidelijk zichtbaar op het beeld'
De mate van interpretatievrijheid die het beeld overlaat	16. 'Het beeld is multi-interpretabel'
De causale verbanden die het beeld blootlegt	10. 'Het beeld staat direct in verband met de verdenking'
De mate van de relevantie van de informatie die het beeld verschaft	11. 'De inhoud van het beeld is volstrekt relevant'

Door vraag 22 in het codeerschema werd bevraagd of een beeld leidend was in de uitspraak van de rechter. Deze vraag was wederom gesloten en te beantwoorden met een 'ja' of een 'nee'. Een beeld is leidend in de uitspraak van de rechter, wanneer het beeld duidelijk wordt meegenomen in de afwegingen van de rechter bij het oordeel. Dit betekent niet dat het beeld genoemd moet worden in de uitspraak van de rechter, maar het moest voor de codeurs duidelijk zijn dat het beeld leidend was in de uitspraak. Een codeur moest de indruk krijgen dat de rechter door het beeld overtuigd werd en dat het beeld dus leidend was in de uitspraak.

De manieren van overtuiging van beeld werden in vijf categorieën opgedeeld. Vraag 7 t/m 11 en 16 had betrekking op de manieren van overtuiging van de beelden. In de verdeling van de antwoorden waren zeven mogelijkheden, die in vijf categorieën worden opgedeeld. Deze categorieën waren beelden die sterk informeren, matig informeren, neutrale beelden, matig direct overtuigen en een beelden die sterk direct overtuigen. De categorieën werden opgedeeld op basis van de antwoorden in het codeerschema, zie tabel 2.

Tabel 2, categorieën van manieren van overtuigen

Categorie	Antwoord in het codeerschema	
	'Ja'	'Nee'
Sterk informerend	6 en 5 keer	0 en 1 keer
Matig informerend	4 keer	2 keer
Neutraal beeld	3 keer	3 keer
Matig direct overtuigend	2 keer	4 keer
Sterk direct overtuigend	0 en 1 keer	6 en 5 keer

SPSS toetsen

In de analyse-sectie staan de resultaten van drie frequentieverdelingen en drie chi-kwadraattoetsen. Wanneer de chi-kwadraattoetsen cellen bevatten met minder dan vijf beelden dan wordt aanvullend een Fisher's Exact Test uitgevoerd. Deze toets is exacter, omdat de steekproefgrootte van het aantal beelden in dat geval niet groot genoeg is om in alle cellen meer dan vijf beelden te hebben.

Analyse

Er zijn in totaal 85 zaken bijgewoond, in 42 zaken werd beeld behandeld en in 43 zaken werd geen beeld behandeld. In 49.4% van de zaken was dus beeld aanwezig en in 50.6% van de zaken was beeld afwezig. In totaal zijn 75 beelden in de zaken aan bod gekomen. Van alle zaken waar beeld expliciet besproken werd, zijn gemiddeld 1.79 (sd=0.39) beelden aanwezig. De duur per zaak was gemiddeld 35 minuten (sd=26.3). 78 zaken zijn bij de politierechter bijgewoond, twee bij de kantonrechter en vijf bij de Meervoudige Kamer.

In de frequentieverdeling van de functies van beeld is gebleken dat er van de in totaal 75 beelden die aan bod zijn gekomen, 50 beelden presenteren en visualiseren, 25 beelden de functie contextualiseren hadden en dat er geen beelden categoriseren. Dit komt neer op een verdeling van 66.6% van de beelden die presenteren en visualiseren en 33.3% van de beelden die contextualiseren. Beelden die categoriseren zijn niet aan bod gekomen en zullen niet meegenomen worden in de verdere berekeningen in de analyse.

In de frequentieverdeling van de manieren van overtuiging blijkt dat 28 beelden sterk informerend zijn, achttien beelden matig informeren, achttien beelden neutraal zijn, acht beelden direct overtuigen en drie beelden sterk direct overtuigend zijn. Dit betekent dat 37.5% sterk informerend is, 24% matig informerend is, 24% neutraal beeld is, 10.7% matig direct overtuigend en 4% sterk direct overtuigend is.

In de frequentieverdeling van beeld dat wel en niet leidend is in de uitspraak van de rechter blijkt dat beeld 30 keer leidend en 32 keer niet leidend in de uitspraak van de rechter was. Dertien keer kwam beeld voor in zaken waar nog geen uitspraak werd gedaan. Deze beelden worden niet meegenomen in de berekeningen. Dus, 48.4% van de beelden was leidend in de uitspraak van de rechter en 51.6% van de beelden was niet leidend in de uitspraak van de rechter.

De samenhang tussen de functies van beeld en de vraag of beeld leidend was in de uitspraak van de rechter is onderzocht door een chi-kwadraattoets. Uit deze toets bleek een significante samenhang tussen deze twee factoren ($\chi^2(1)=5.34$, $p=0.021$). Contextualiserende beelden zijn vaker dan verwacht leidend in de uitspraak van de rechter en minder vaak dan verwacht niet leidend in de uitspraak van de rechter, zie tabel 3.

Tabel 3: *Samenhang tussen functies van beeld en de vraag of beeld leidend is in de rechterlijke uitspraak*

Functie van beeld	Beeld leidend			Beeld niet leidend		
	N	Exp. C.	Std. Res.	N	Exp. C.	Std. Res.
Presenteren/ visualiseren	18	20.8	0.9	25	22.2	-0.9
Contextualiseren	14	9.8	1,3	5	9.2	-1.4
Totaal	32			30		

Door middel van een chi-kwadraattoets is de samenhang tussen de categorieën van de manieren van overtuiging van het beeld en de vraag of beeld leidend is in de uitspraak van de rechter onderzocht. Er is een significante samenhang gevonden tussen deze twee factoren ($X^2(4)=16,84$, $p=0.002$). De z-score geeft aan dat beelden die sterk informerend zijn significant vaker leidend zijn in de uitspraak van de rechter dan verwacht ($z=2.1$). Beelden die sterk informerend zijn, zijn ook significant minder vaak niet leidend in de uitspraak van de rechter dan verwacht ($z=-2.0$). In een aantal cellen komen minder dan vijf beelden voor. Er is dus aanvullend een Fisher's Exact Test uitgevoerd ($p=0.003$).

Tabel 4: *Samenhang tussen categorieën van manieren van overtuiging van beeld en de vraag of beeld leidend is in de rechterlijke uitspraak*

Categorie	Beeld leidend			Beeld niet leidend			Totaal
	N	Exp. C.	Std. Res.	N	Exp. C.	Std. Res.	N
Sterk informerend	20	12.6	2,1	6	13,4	-2.0	26
Matig informerend	6	6.8	-0,3	8	7,2	0.3	14
Neutraal beeld	3	7.3	-0,6	12	7,7	1.5	15
Matig direct overtuigend	1	2.9	-1,1	5	3,1	1.1	6
Sterk direct overtuigend	0	0.5	-0,7	1	0,5	0.7	1

De samenhang tussen de categorieën van de manieren van overtuiging en de functies van het beeld is onderzocht door een chi-kwadraattoets. Er is geen ongelijke verdeling gevonden bij de factoren ($X^2(4)=9.125$, $p=0.053$). In een aantal cellen komen minder dan vijf cellen voor. Er is dus aanvullend een Fisher's Exact Test uitgevoerd ($p=0.066$). Ook hieruit bleek geen significante samenhang tussen de functies van beelden en de manier van overtuiging van beelden. Het verschil tussen de getelde waarde en de verwachte waarde is het grootst bij de sterk direct overtuigende beelden ($z=1,5$). Er

zou een trend beschreven kunnen worden, maar omdat in deze cellen minder dan vijf beelden voorkomen is ervoor gekozen om geen trend te beschrijven.

Conclusie

De eerste onderzoeksvraag was welke functie van beeld het meest gangbaar is in de rechtszaal. Er waren vijftig beelden die presenterden, vijftientig beelden die contextualiseerden en geen beelden die categoriseerden. De hypothese wordt deels bevestigd. De functie presenteren en visualiseren is het meest gangbaar in de rechtszaal. Ook kwamen contextualiserende beelden relatief vaak voor in de rechtszaal. Dat categoriserende beelden niet voorkwamen, werd echter niet verwacht.

De tweede onderzoeksvraag had betrekking op de vraag of beeld in de rechtszaal vaker een informerende rol of een directe overtuigende rol heeft. De frequentieverdeling wees uit dat de meest voorkomende beelden sterk informatief waren. De hypothese wordt bevestigd. Beeld in de rechtszaal heeft vaker een informerende rol dan een direct overtuigende rol.

Vervolgens werd in de derde onderzoeksvraag nagegaan of er samenhang was tussen functies van beelden en of deze leidend zijn in de uitspraak van de rechter. Uit de Chi-kwadraattoets bleek dat contextualiserende beelden vaker dan verwacht leidend zijn in de uitspraak van de rechter en minder vaak dan verwacht niet leidend zijn in de uitspraak van de rechter. De hypothese dat contextualiserende beelden vaker leidend zijn in de uitspraak van de rechter dan presenterende en visualiserende beelden wordt ondersteund.

De vierde onderzoeksvraag betrof de vraag of informerende beelden vaker leidend zijn in de uitspraak van de rechter dan direct overtuigende beelden. Uit de Chi-kwadraattoets met een aanvullende Fisher's Exact Test bleek dat sterk informerende beelden vaker leidend zijn in de uitspraak van de rechter dan verwacht werd. De hypothese dat informerende beelden vaker leidend zijn in de uitspraak van de rechter wordt deels ondersteund. Alleen sterk informerende beelden bleken vaker dan verwacht leidend in de uitspraak van de rechter.

In de vijfde en laatste onderzoeksvraag werd nagegaan of bepaalde functies van beelden vaker informerend waren en andere functies vaker direct overtuigend. Uit de Chi-kwadraattoets met een aanvullende Fisher's Exact Test bleek dat er geen verschil was in de verdeling van de functies van beelden over de manieren van overtuiging van beelden. Er is geen functie van beeld significant vaker informerend en ook geen functie significant vaker direct overtuigend. De hypothese dat contextualiserende beelden vaker een informerende rol hebben dan presenterende en visualiserende beelden wordt ontkracht.

Discussie

Allereerst is gebleken dat presenterende en visualiserende beelden het meest gangbaar is in de rechtszaal. De verklaring zou kunnen zijn dat het voor de politie standaard is geworden om foto's en camerabeelden aan te leveren voor het procesdossier. Categoriserende beelden kwamen niet voor. Dit zou verklaard kunnen worden doordat veelal zaken van de politierechter zijn bijgewoond. Dit zijn vaak redelijk kleine zaken, die in één zitting afgehandeld worden. De aanklager en de verdediging doen in zaken van de politierechter wellicht minder moeite om categoriserende beelden in het procesdossier te krijgen. Door het bijwonen van meer zaken bij de Meervoudige Kamer zouden meer categoriserende beelden kunnen voorkomen. De verdenking in deze zaken zijn ernstiger en de belangen zijn groter. Het zou kunnen zijn dat experts in zaken van de Meervoudige Kamer meer moeite doen om categoriserende beelden in te brengen.

In dit onderzoek is niet gebleken dat een bepaalde functie van beeld informerender is dan een andere functie. Er is voor gekozen om ook geen trend te beschrijven, omdat in de cellen waar het verschil het grootst was minder dan vijf beelden aanwezig waren. Dit had wellicht voorkomen kunnen worden door het bijwonen van meer zaken en op die manier het hebben van een groter corpus van beelden in de rechtszaal.

Ook bleek in dit onderzoek dat vooral informerende beelden gebruikt worden in de rechtszaal. Sterker nog, sterk informerende beelden blijken het vaakst leidend in de uitspraak van de rechter. Dat dit blijkt uit dit onderzoek is positief voor de Nederlandse rechtspraak. Het is namelijk wenselijk dat beelden in de rechtszaal informerend zijn. Beelden spreiden dan veel informatie tentoon waarmee de rechter een situatie beter kan waarderen en interpreteren. Dat informerende beelden vaker leidend zijn in de uitspraak dan direct overtuigende beelden impliceert dat de rechter de beelden vaak centraal verwerkt en op een objectieve wijze met de beelden omgaat (Tait,2007). De rechter laat zich dus vooral leiden door rationele overwegingen. Dit lijkt te impliceren dat de rechter de context van het beeld en de causale verbanden die het beeld blootlegt, meeneemt in het oordeel. Om dit zeker te weten zou het een optie kunnen zijn om in vervolgonderzoek diepte-interviews te houden met rechters en hun verwerking van beeld te bevragen.

Verder is er bij de criteria van informerend beeld gekozen om de context de grootste rol te laten spelen. Drie van de zes vragen gingen namelijk over de context van beeld. De indeling van het aantal vragen bij de criteria is, net zoals de indelingen van de categorieën van de manieren van overtuiging van sterk informerend tot sterk direct overtuigend beeld, een subjectieve keuze geweest van de onderzoeker.

Een implicatie bij dit onderzoek is dat de codeurs *biased* aan de slag zijn gegaan. Ze zijn op zoek gegaan naar zaken die een grotere kans hadden op beelden. Daarom is in dit onderzoek wellicht vaker beeld in de rechtszaal behandeld dan wanneer *random* rechtszaken waren bijgewoond.

Wat ook opviel tijdens de zaken was dat de verdachte bij beeld dat niet multi-interpretabel lijkt vaak toch twijfelt aan de waarheid van het beeld. De verdachte heeft de neiging om tegen het beeld in te gaan, ondanks dat het beeld volledig informerend is en het beeld in principe geen ruimte overlaat tot meerdere interpretaties. In een eventueel vervolgonderzoek dient hier rekening mee gehouden te worden.

In dit onderzoek is alleen beeld gecodeerd dat expliciet is behandeld in de strafzaken. Naar aanleiding van meerdere gesprekken met de Officiers van Justitie en rechters en een inzage in enkele procesdossiers is het duidelijk geworden dat bij lange na niet alle beelden in het procesdossier behandeld worden in de rechtszaal. In eventueel vervolgonderzoek zou het verdiepend zijn om semi-gestructureerde interviews te houden met rechters, Officiers van Justitie en advocaten. Zij kunnen meer vertellen over hoe zij het beeld verwerken en of zij tijdens hun werk merken dat beeld direct overtuigend kan zijn. Ook zou het een meerwaarde zijn wanneer de procesdossiers ingekeken kunnen worden, zodat alle beelden in het procesdossier meegenomen kunnen worden in het onderzoek.

Ondanks deze implicaties zijn de resultaten van dit onderzoek valide. Zo blijkt dat in de rechtszaal vooral presenterende en visualiserende beelden gebruikt worden. Ook worden relatief vaak contextualiserende beelden gebruikt. Verder blijkt dat informerende beelden vaker voorkomen dan direct overtuigende beelden. Er is bovendien aangetoond dat contextualiserende beelden en sterk informerende beelden vaker dan verwacht leidend zijn in de uitspraak van de rechter.

Literatuurlijst

- Birdsell, D.S. & Groarke, L. (1996). Toward a Theory of Visual Argument. *Argumentation and Advocacy, the Journal of the American Forensic Association*, 1-10.
- Carr, N. G. (2010). *The shallows: What the Internet is doing to our brains*. New York: W.W. Norton.
- Dubelaar M.J. & Vanderveen G.N.G. (2009), Beeld en geluid in het strafproces; implicaties van de opkomst van (audio)visuele technieken en materialen voor communicatie en besluitvorming in de strafrechtspraktijk, *Nederlands Juristenblad* 84(30): 1954-1960.
- Feigenson, N., Sherwin, R. K., & Spiesel, C. O. (2005). Law in the Digital Age: How Visual Communication Technologies are Transforming the Practice, Theory, and Teaching of Law. *SSRN Electronic Journal SSRN Journal*. 1-58.
- Feigenson, N., & Spiesel, C. (2009). The Digital Visual Revolution. *The Digital Transformation of Legal Persuasion and Judgment Law on Display*, 1-34.
- Hoven, P.J. van den. (2012) Beeldgebruik in de rechtszaal. Van 'Kijk zelf maar' naar 'Laat maar zien', *Nederlands Juristenblad*, 6, 383-387.
- Petty, R. E., Wegener, D. T., Fabrigar, L. R., Priester, J. R., & Cacioppo, J. T. (1993). Conceptual and Methodological Issues in the Elaboration Likelihood Model of Persuasion: A Reply to the Michigan State Critics. *Commun Theory Communication Theory*, 3(4), 336-342.
- Roosma J. & Dubelaar M.J. (2011), Visueel bewijs in het Amerikaanse strafproces, *Justitiële Verkenningen* 37(7): 77-91.
- Solomon S. (2006). Visuals and visualization: Penetrating the heart and soul of Persuasion, *Cardozo School of Law in New York City*, 28-29. Available at: <http://tillers.net/solomon.pdf>.
- Staatsblad. (2011, 22 december). Available at: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2011-~602.html>.
- Tait, D. (2007). Rethinking the role of the image in justice: Visual evidence and science in the trial process. *Law, Probability and Risk*, 6(1-4), 311-318.

Codeerschema

Algemeen

Nummer zaak:

Datum:

Begintijd:

Eindtijd:

Duur: uur minuten

Type rechter:

- Politierechter
- Kantonrechter
- Meervoudige kamer

Onderwerp:

- Diefstal
- Mishandeling
- Verkeersovertreding
- Anders, ...

Aanwezigen:

☐ Rechter	☐ M	☐ V
☐ Verdachte	☐ M	☐ V
☐ Advocaat	☐ M	☐ V
☐ Officier van Justitie	☐ M	☐ V
☐ Aanklager (burger)	☐ M	☐ V
☐ Getuige		☐ M ☐ V
☐ Tolk	☐ M	☐ V
☐ Anders, ...	☐ M	☐ V

Nr	Onderwerp	Beeld #	Beeld #	Beeld #
1	Aanwezigheid beeld	☐ Fysiek ☐ Beschrijving	☐ Fysiek ☐ Beschrijving	☐ Fysiek ☐ Beschrijving
2	Type beeld	☐ Foto ☐ Fotoreeks ☐ Video ☐ Animatie ☐ Statistisch overzicht <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tabel ☐ Diagram/ grafiek ☐ Plattegrond ☐ Illustratie	☐ Foto ☐ Fotoreeks ☐ Video ☐ Animatie ☐ Statistisch overzicht <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tabel ☐ Diagram/ grafiek ☐ Plattegrond ☐ Illustratie	☐ Foto ☐ Fotoreeks ☐ Video ☐ Animatie ☐ Statistisch overzicht <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tabel ☐ Diagram/ grafiek ☐ Plattegrond ☐ Illustratie
3	Functie beeld	☐ Presenteren/ visualiseren ¹ ☐ Categoriseren ² ☐ Contextualiseren ³	☐ Presenteren/ visualiseren ☐ Categoriseren ☐ Contextualiseren	☐ Presenteren/ visualiseren ☐ Categoriseren ☐ Contextualiseren
4	Aangeleverd door	☐ Aanklager ☐ Verdediger	☐ Aanklager ☐ Verdediger	☐ Aanklager ☐ Verdediger
5	Vertoond aan publiek	☐ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.	☐ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.	☐ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.

¹ Het visueel presenteren van (audio)visuele bewijslast of ter ondersteuning van bewijs door middel van foto's, video's, Powerpoint-presentaties en/of animaties om bepaalde informatie op een coherente manier over te brengen of om de overtuigingskracht van een betoog of argument te versterken

² Beelden die informatie ordenen, bijvoorbeeld tabellen, grafieken of diagrammen

³ Het koppelen van informatie door middel van beelden. Meerdere beelden of beelden en verbale beschrijvingen worden aan elkaar gekoppeld, waardoor de algehele situatie duidelijker wordt, de context wordt verbreed

Nr	Onderwerp	Beeld #	Beeld #	Beeld #
6	Beeld gemaakt door:	☐ Politie ☐ Slachtoffer ☐ Verdachte ☐ Getuige(n) ☐ Anders, ...	☐ Politie ☐ Slachtoffer ☐ Verdachte ☐ Getuige(n) ☐ Anders, ...	☐ Politie ☐ Slachtoffer ☐ Verdachte ☐ Getuige(n) ☐ Anders, ...
7	Het is duidelijk wanneer het beeld is gemaakt	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
8	De locatie van het beeld is bekend	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
9	Het strafbare feit is duidelijk zichtbaar op het beeld	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
10	Het beeld staat direct in verband met de verdenking ⁴	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee

⁴ Er bestaat een causaal verband tussen het beeld en het strafbare feit waarvan iemand verdacht wordt

Nr	Onderwerp	Beeld #	Beeld #	Beeld #
11	De inhoud van het beeld is volstrekt relevant ⁵	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
12	Twijfel over waarheid door aanwezigheid	☐ Ja, door: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Officier van Justitie ☐ Verdachte ☐ Advocaat ☐ Rechter ☐ Anders, ... ☐ Nee	☐ Ja, door: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Officier van Justitie ☐ Verdachte ☐ Advocaat ☐ Rechter ☐ Anders, ... ☐ Nee	☐ Ja, door: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Officier van Justitie ☐ Verdachte ☐ Advocaat ☐ Rechter ☐ Anders, ... ☐ Nee
13	Interpretatie beeld door rechter			

⁵ Het beeld bevat geen inhoud die onnuttig of overbodig is voor de zaak

Nr	Onderwerp	Beeld #	Beeld #	Beeld #
14	Interpretatie beeld door Officier van Justitie			
15	Interpretatie beeld door verdediging (opsplitsing maken advocaat v verdachte)			

Nr	Onderwerp	Beeld #	Beeld #	Beeld #
16	Het beeld is multi-interpretabel ⁶	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
17	Beeld genoemd in bespreking dossier door rechter	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
18	Beeld genoemd in requisitoir Officier van Justitie	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
19	Beeld genoemd in pleidooi advocaat	☐ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.	☐ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.	☐ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.
20	Beeld genoemd in uitspraak rechter	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee	☐ Ja ☐ Nee
21	Beeld leidend in eis Officier van Justitie	☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet duidelijk	☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet duidelijk	☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet duidelijk
22	Beeld leidend in uitspraak rechter	☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet duidelijk	☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet duidelijk	☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet duidelijk

⁶ De interpretaties van de rechter, OvJ en de verdachte van het beeld komen niet overeen

Nr	Onderwerp	Beeld #	Beeld #	Beeld #
23	Eis Officier van Justitie			
24	Uitspraak rechter			
25	Samenvatting beeld			

Nr	Onderwerp	Beeld #	Beeld #	Beeld #

Samenvatting zaak:

.....

.....

.....

.....

.....

Codeerschema

Algemeen

Nummer zaak:

Datum:

Begintijd:

Eindtijd:

Duur: uur minuten

Type rechter:

- Politierechter
- Kantonrechter
- Meervoudige kamer

Onderwerp:

- Diefstal
- Mishandeling
- Verkeersovertreding
- Anders, ...

Aanwezig:

☐ Rechter	☐ M	☐ V
☐ Verdachte	☐ M	☐ V
☐ Advocaat	☐ M	☐ V
☐ Officier van Justitie	☐ M	☐ V
☐ Aanklager (burger)	☐ M	☐ V
☐ Getuige	☐ M	☐ V
☐ Tolk	☐ M	☐ V

Beeld

Nummer beeld:

Fase: Is fase relevant voor iemand? Zo niet, verwijderen. Als het wel relevant is moeten we de fases uit ons hoofd leren.

- Aanklacht
-

Aanwezigheid beeld:

- Fysiek
- Beschrijving

Type beeld:

- Foto
- Video
- Animatie
- Statistisch overzicht
 - Tabel
 - Diagram/grafiek
- Plattegrond

Aangeleverd door:

- Aanklager: ...
- Verdediger: ...

Vertoond aan **tijdens de rechtspraak? Of voor de rechtszitting?:**

- Rechter
- Verdediging
- Aanklager
- Publiek

Vertoning van persoon:

- Slachtoffer
- Verdachte
- Anders, ...
- N.v.t.

Perspectief beeld: Wat wordt er hiermee bedoeld?

- Slachtoffer**
- Verdachte**
- Anders, ...**

Twijfel over waarheid door aanwezigen:

- Ja, door: ...
- Nee
- Niet duidelijk

Beeld genoemd in slotpleidooi Officier van Justitie:

- Ja
- Nee

Beeld leidend in slotpleidooi Rechter:

- Ja
- Nee
- Niet duidelijk

Beeld leidend in uitspraak Rechter:

- Ja
- Nee
- Niet duidelijk

Functie beeld:

- Presenteren/ visualiseren:** Het visueel presenteren van (audio)visuele bewijslast of ter ondersteuning van bewijs door middel van foto's, video's, Powerpoint-presentaties en/of animaties om bepaalde informatie op een coherente manier over te brengen of om de overtuigingskracht van een betoog of argument te versterken.
- Categoriseren:** Beelden die informatie ordenen, bijvoorbeeld tabellen, grafieken of diagrammen.
- Contextualiseren:** Het koppelen van informatie door middel van beelden. Meerdere beelden of beelden en verbale beschrijvingen worden aan elkaar gekoppeld, waardoor de algehele situatie duidelijker wordt, de context wordt verbreed.

7-punts Likertschaal stellingen → Verduidelijken versus overtuigen:

Des te hoger een beeld scoort, des te meer het beeld dient ter verduidelijking. Hoe lager het beeld scoort, hoe meer het beeld een overtuigende functie heeft.

1) Het beeld brengt causale verbanden aan het licht

Verbetering: Het beeld staat direct in verband met de tenlastelegging

Sterk mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Sterk mee eens

2) Het beeld brengt de connecties tussen delen bewijs in kaart

Verbetering:

Sterk mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Sterk mee eens

3) Het beeld is duidelijk, niet ambigu

Verbetering: Het beeld kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd

Sterk mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Sterk mee eens

4) Er is veel bekend over de context van het beeld

Sterk mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Sterk mee eens

5) De inhoud van het beeld is volstrekt relevant

Verbetering: Het beeld is van toegevoegde waarde voor de zaak

Sterk mee oneens 0 0 0 0 0 0 0 0 Sterk mee eens

Interpretatie beeld door verdediging:

.....
.....

Interpretatie beeld door aanklager:

.....
.....

Interpretatie beeld door rechter:

.....
.....

Uitspraak rechter:

.....
.....

Samenvatting beeld:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Samenvatting zaak:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....